

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Tredie Brev til en højvelbaaren Herre. 1743

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 233. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252801114128/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

SELVPORTRÆT

det har været slaaet med. I dette Tilfælde har Filosofien Effekt, saa at jeg med Cicero kan sige: Lige som der findes mange Slags Modgift mod Slangegift, og lige som Udholdenhed og Flid hjælper mod Fattigdommens Ulykker og Skamfølelse og Blufærdighed mod Overdrivelser i det seksuelle, saaledes har vi som Gave fra Forsynet faaet Filosofien til Hjælp mod Smertens Stik. Det er en Mand nok at hindre Ondet i at faa Magt igen naar det er svækket; men man maa overlade det til Kvinderne at lade sig slaa ud af Sorg. Det er dette Digteren mener naar han siger:

Gaar Verden dig imod, saa band!
At hyle og at græde,
det passer ikke for en Mand.
Lad Kvinder Øjne væde!

I de foregaaende Breve har jeg aabent fortalt om mine aandelige Skavanker. Nogle af dem har Tiden nu faaet Bugt med; men til Gengæld er der stødt nye til med Alderen. Tiderne ændres og vi med dem; ofte dukker der en ny Skavank op naar man faar Has paa en gammel. Men stort set er jeg baade i Fortrin og Fejl den samme som jeg altid har været.

Jeg har sagt at jeg før var fuld af Gaapaamod, men nu er blevet ængstelig paa Grund af min Alder. Der er dog blevet nogle Rester tilbage af mit gamle Mod, og af og til viser de sig. Jeg forsvarer mig stadig tappert imod mine Fjenders Angreb. Jeg er kun bange for de hellige, som udfordrer mig mens de holder Troen op for sig som et Skjold. Bare jeg ser dem smider jeg skælvende Vaabnene fra mig og flygter hundeangst. Jeg ved af Erfaring hvor frygtelig de himmelske Hærskarers Vrede er, hvor vedholdende deres Had er, og hvor stort et Held de altid har i Krig.

Med Teologer jeg kun nødig diskuterer,
og falder én mig an, jeg angst kapitulerer.

DET TREDIE BREV

En arrig Bulldog mig indgyder mindre Skræk.
Jeg gir ham Ret i alt – og ser at komme væk.

Jeg har aldrig kunnet fordrage Hykleri, og jeg er stadig næsten for aabenhjertig. Alligevel er der nogle der mener at jeg har fedtet for Kvindekønnet i mine Skrifter. Hvis man undersøger hvad jeg har skrevet til Fordel for Kvinderne, saa vil det fremgaa at jeg ikke har spillet Rollen som Spyttslikker, men som retfærdig Dommer og Forsvarer. Jeg har sagt at de fleste af de Fejl som paastaas at være særegne for Kvindekønnet, ikke er medfødte, men er en Følge af Undervisningen, og at Natur ofte forveksles med Opdragelse. Jeg har sagt at man vilde se de fleste Kvinder prydet med de gode mandlige Egenskaber, hvis de fra deres Barndom var blevet opdraget som Mænd. Jeg har sagt at de fleste af de Rettigheder, som Mændene regner for deres, mere bygger paa Konvention end paa Naturens Lov. Jeg har paavist at man bør lægge mere Vægt paa gode Egenskaber end paa Navne, og at Kvinderne ikke kun paa Grund af deres Køn bør udelukkes fra alle de Erhverv der kræver Hjerne. Man har jo set Eksempler paa at der findes gode Hoveder blandt dem, som baade kan klare deres egne Sager og beklæde offentlige Embeder. Jeg fedter altsaa ikke for Kvindekønnet, men jeg maaler begge Køn med samme Aen uden at diskriminere. Hvis jeg for Eksempel havde opdaget at en Søster bedre kunde holde paa en Hemmelighed end hendes Broder, saa vilde jeg fortælle hende og ikke ham om mine Planer; hvis jeg havde opdaget at hun var dygtigere i Forretningssager vilde jeg følge samme Fremgangsmaade. Og den der ganske upartisk giver enhver sit kan ikke siges at fedte for nogen. Det kan man snarere sige om dem der logrer for sig selv og for deres eget Køn og i Tale og Skrift forfølger og angriber de vaabenløse Kvinder. De fleste holder med den sejrende Part; og saa er man jo ogsaa paa den sikre Side. Jeg holder med de besejrede og underkuede; det er mere fair. Det er kun ud fra denne Betragt-